

дій. Основними складовими цього процесу являються наступні компоненти: пізнавальний; оцінювальний; поведінковий

П'ятий етап комунікації присутній частіше за діадних та групових форм, коли учасники комунікації аналізують та оцінюють думки один одного і приймають рішення, а можливо і за монологічного викладання матеріалу — проблемного виступу (лекції), коли відправник інформації зорієнтований на зворотний зв'язок з аудиторією.

Цей етап може і не виникати, коли відправник інформації орієнтований на авторитарний стиль комунікативної взаємодії, а комунікація здійснюється лише у вигляді нав'язування власних ідей і завдань.

Здійсненню комунікації в освітянських закладах можуть перешкоджати різні комунікативні бар'єри: соціально-політичні; предметно-змістові; технічні; конкретно-ситуативні; мовно-національні; професійні; освітні та інші. Їх подолання можливе в результаті створення керівниками освітянських закладів усіх рівнів управління сприятливих умов для спілкування та формування психологічної компетентності в учасників комунікативної взаємодії, а також дотримання ними етичних норм поведінки в процесі комунікативного спілкування. Тільки при виконанні вказаних вимог комунікація буде надійним засобом активізації учбового процесу.

*Ю. І. Супрунюк, старш. викл.,
кафедра інформаційних систем в економіці*

РОЗВИТОК НАВЧАЛЬНИХ ІГОР У ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ

Розвиток та широке застосування ігор у навчальному процесі для практичної підготовки студентів дозволяють вирішувати проблеми професійного навчання та загального соціального розвитку, шляхом таких засобів і методів, які забезпечують розвиток особистості та формують у студента здібності дослідницького і творчо-перетворюючого ставлення до довколишньої дійсності.

Практична підготовка студентів може бути більш ефективною при реалізації принципів дидактики розвиваючого навчання. Це означає, що процес освіти повинен бути не стільки процесом пере-

дачі наочних зразків, скільки процесом управління розвитком особистості. Здійснювати процеси управління розвитком дозволяють форми навчання, що створюють умови для застосування ігрової діяльності. Психологічна концепція ігрової діяльності визначає гру як діяльність, предмет і мотив якої лежать у самому процесі її здійснення. Само по собі, таке визначення являється однобічним і підкреслює лише суб'єктивно-мотиваційний аспект ігрової діяльності, не характеризуючи специфіки вмісту її процесів. Таку однобічність визначення можна зняти, якщо доповнити його характеристиками психологічних особливостей діяльних процесів, які власне і забезпечують збіг мотиву і предмету діяльності з її процесами. Такими особливостями є перш за все рефлексивність і спрямованість на самоорганізацію способів здійснення діяльності.

Таким чином, ігрова діяльність характеризується процесами відомої організації способу здійснення діяльності, які ґрунтуються на рефлексії і активних пошукових діях з приводу змісту ролей, ігрових функцій або сюжету. Лише тоді, коли студент, як суб'єкт діяльності, розпочинає здійснювати організаційні дії з приводу сюжету, роблячи предметом своєї діяльності вміст і процеси, можна говорити про виникнення ігрової діяльності і специфічного ігрового ставлення. Пошукової, розумової і організаційної компоненти рефлексії ігрової діяльності формують у студента дослідницьке і творче ставлення до дійсності та предмету своєї діяльності.

Завдання розвитку ігрових форм, які б забезпечували виникнення в процесі гри феноменів ігрової діяльності, стає центральною в підході до проектування навчальних ігор у практичній підготовці студентів.

О. П. Сухоребра, канд. екон. наук, доц.,
кафедра аудиту

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Приєднання до Болонської угоди і пов'язані з цим зміни у вищій школі передбачають удосконалення форм і методів самостійної роботи та контролю якості знань студентів.

Самостійна робота студентів повинна розглядатися, з однієї сторони, як вид навчальної роботи, що здійснюється без втручання викладача, але під його керівництвом, а з іншої — як засіб за-